

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 93 1972

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lennart Breitholtz

Lund: Staffan Björck, Carl Fehrman

Stockholm: E. N. Tigerstedt, Örjan Lindberger

Umeå: Magnus von Platen

Uppsala: Gunnar Brandell, Thure Stenström

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen, Villavägen 7,
752 36 Uppsala

Printed in Sweden by

Almqvist & Wiksell Informationsindustri AB, Uppsala 1973

glider han på ålderns höst huvudsakligen över till att i knarrig ton diskutera sin vacklande hälsa.

Det litterära intresset i brevsamlingen begränsas till någon enstaka dikt samt upplysningen att Sue Bridehead, i *Jude the Obscure*, till väsentliga delar är porträtterad på Florence Henniker.

Lennart Peterson

K. G. W. Cross & R. T. Dunlop: *A Bibliography of Yeats Criticism 1887-1965*. Macmillan, London 1971.

Uncollected Prose by W. B. Yeats: 1: First Reviews and Articles 1886-1896. Ed by John P. Frayne. Columbia University Press, New York (Macmillan, London) 1970.

I en översikt över »Nyare Yeatslitteratur» i *Samlaren* 90(1969) (s. 199, not 1) lämnade jag uppgiften att en fullständig bibliografi över litteraturen om William Butler Yeats var på väg, och uppgiften kan nu bekräftas. Cross' och Dunlops 340 sidor digra verk torde uppfylla alla rimliga krav på fullständighet. Uppdelningen av stoffet på olika avdelningar — böcker, tidskriftsartiklar, avhandlingar etc. — bidrar att skapa reda i den överväldigande rikedom och det långa, detaljerat utformade registret ökar ytterligare verkets användbarhet. Inför varje bibliografi av detta slag ställer man sig ofrånkomligen frågan om föremålet är värt all den uppmärksamhet som kommit honom till del, men i fallet Yeats behöver man inte hysa några farhågor därvidlag, han står sig nog. Däremot känner man sig mindre säker på värdet av att förteckna all denna sekundärlitteratur som i så stor utsträckning tillkommit i rent akademiskt meriteringssyfte och rymmer så många ointressanta detaljiakttagelser. Men det är en kättersk synpunkt vars eventuella tyngd inte drabbar Cross' och Dunlops arbete här-dare än andras.

Trots de tusentals studier som ägnats Yeats är utgivningen av hans egna verk ännu inte slutförd. Dramatiken och lyriken finns i utmärkta kritiska utgåvor; med prosan är det däremot sämre beställt. Flertalet av hans prosaverk, däribland *A Vision*, finns enbart i kommersiella omtryck i den mån de över huvud taget finns åtkomliga. Här öppnar sig alltså ett stort fält för forskare intresserade av text- edering, och en första inmutning har gjorts av John P. Frayne. Han har tagit sig an den tidiga prosa som med få undantag inte förut publicerats i bokform, dvs. Yeats' bokrecensioner och övriga journalistik, och han presen-

terar den med noter och sakrika inledningar till varje enskild artikel. Den föreliggande första volymen omfattar inte mer än de tio första åren av Yeats' litterära bana, medan den ännu inte färdigställda del två utlovas rymma de återstående 43 årens produktion på området. Anledningen till denna disproportion i omfång under olika skeden av författarens liv är givetvis den att den unge, luggslitne och olyckligt förälskade poeten var tvungen att skriva mer för uppehållets skull än den erkände nationalskalden. Med tanke på denna bakgrund är den unge Yeats' tidnings- och tidskriftsskriverier förvånansvärt levande läsning än idag även om man ofta ler åt de jugendartade utsvävningarna i stilen.

Staffan Bergsten

Paul Kirschner: *Conrad: The Psychologist as Artist*. Oliver & Boyd 1968.

Bernard C. Meyer: *Joseph Conrad: A Psychoanalytic Biography*. Princeton U.P. 1967. (Paperback 1970.)

Paul Kirschners bok Conrad: The Psychologist as Artist är rik på intressanta iakttagelser. Det väsentligt nya i den är bland annat de biografiska detaljer som gäller tiden före Conrads litterära debut. Kirschner bygger härvidlag på polsk forskning och en god väns minnesanteckningar. Av materialet drar Kirschner slutsatsen att Conrads filosofiska synsätt till stor del präglades mycket tidigt. Man kan belägga detta genom att lägga de biografiska ungdomsnotiserna sida vid sida med de psykologiserande utredningarna i romanerna.

I fyra intressanta kapitel tar Kirschner sedan upp Conrads föreställningar om »the self» från olika aspekter: isolerat (fram t. o. m. *Lord Jim*), i förhållande till samhället (t. ex. *The Secret Agent*), och i relation till det motsatta könet. Conrad bygger i de senare romanerna starkt på antitesen manligt — kvinnligt och vänder sig mot de feministiska tendenser han ser i samhället kring sig. Det kvinnliga jaget vinner makt genom sexualitet, inte via idéer, och detta bejakar Conrad därför att det visar femininitet, inte feminism! Det auktoritetsdrag som är dominerande i sjöromanerna, släpper efterhand; från självcentrering och intolerans går Conrad mot större medkänsla i de senare verken.

I England var Conrad starkt medveten om att han var utlänning, »intellectually remote from his contemporaries» då det gällde den rent anglosaxiska traditionen med undantag av Shakespeare. Då det gäller influenser från